

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

UYDA
QOLING!

Газетамизни ўқинг ва
карантин коидаларига
амал қилинг!

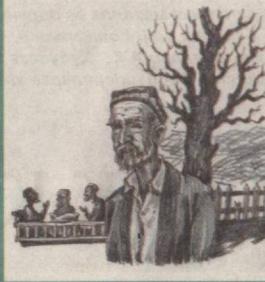
Gazeta 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan ★ Elektron manzil: gazhurriyat@mail.ru ★ www.uzhurriyat.uz ★ 2020-yil 5-avgust, chorshanba ★ № 26 (1190)

ИЖТИМОЙ ҚАРМОҚЛАР

Интернет ва ижтимоий тармоқлар бор экан, мактабларда ёшлиқдан жаҳолатга қарши мътифат тўйгулари қозода эмас, амалда сингдирилмас экан, инсонлар ахборотни эллақдан ўтказмас экан, чегаралар бузилишида давом этаверади. Ахборот оқими эса миллат онгини ўз домига тортиб кетади...

⇒ 4-бет

ОТА

Остонадан ҳатлаб кирган инсонга илтифот кўрсатган, кўл чўзиг келгани бусагадан кувмаган, бироннинг юзига эшикни каттик ёлмаган. Бугун дунёда миллиатни миллатга, ирқни ирқга, одамларни бою камбагалга ажратиш ва бунинг ортидан низолар авж олаётган паллада отамнинг багрикенглигини согиниб кетаман.

⇒ 5-бет

БЕШ БУЮК КИТОБ

Ф.Достоевский 1850-54 йилларда Омск категория камоқонасида ва 1854-59 йилларда Семипалатинскада интимомий ҳарбий хизматни ўтайди. Шу тарика узоқ муддатли туткунлик ва сурғун ёзувчи икодида ўз ифодасини топиб, бир қадар тушкунлик кайфияти устувор мавзуя айланган. Адибнинг аксарият асарлари жаҳолат ботқогига ботиб, инсоний қиёфасини йўқотган рус кишилари ҳаётига багишиланганин айни шу омиллар билан изохлаш мумкин.

⇒ 7-бет

ФАРМОН ВА ИЖРО

Пандемия шароитида кўмак

Коронавирус пандемиясининг кенг тарқалиши оқибатида жаҳон мекёсида, шу жумладан, Ўзбекистонда ҳам ҳаётйи қарантин чора-лари киритилгани, энг аввало, иктисолий фАОЛНИКНИНГ ва ахоли давомадарининг пасайшига олиб келди. Президентимизнинг 2020 йил 30 юнуси "Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож ахоли қатламларини моддий кўллаб-кувватлашга доир юшичча чора-тадбirlар тўғрисида" ги Фармонга айни вактда имзоланди.

Жорий йилнинг иккичи чора-лари ривожлантига мамлакатларда ялпи ички маҳсулотнинг пасайши 10-20 физони, ривожланётган мамлакатлarda эса 7-15 физони ташкил этган бўлса, Ўзбекистон иктисолидиётни ҳам глобал миаммалардан зарар кўрди. Аммо кўрилган ҳаётйи ва амалий чора-тадbirlar эвазига 6 ой якунлари бўйича Ўзбекистоннинг ялпи ички маҳсулоти 0,2 физига ўсади.

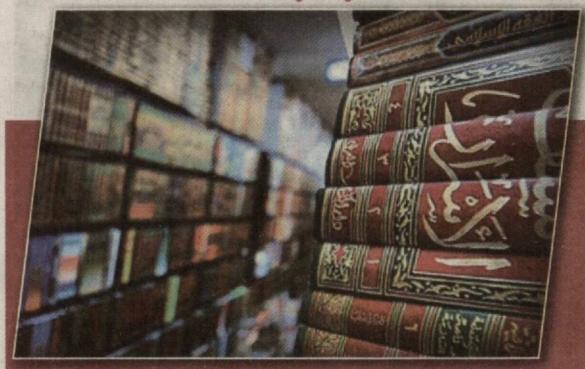
Мазкур Фармонга кўра, пандемия шароитида моддий ёрдам ва кўмакка маҳсулотлар рўйхатига киритилган ва аъзолари 1,7 миллион нафардан ортиқ бўлган 400 мингдан кўпрош оиласига республика бюджетидан бир марталик моддий ёрдам тули бериладиган будди. Бунинг учун Республика бюджетидан кўшимча 380 миллиард сўм ахлатиди. Шунингдек, "Саховат ва кўмак" жамгармаси орқали 220-250 минг оиласига республика бюджетидан жами 200 миллиард сўм ахлатидиган будди. Натижада 1 миллиондан ортиқ ахоли нақд пул, озиқ овакт махсулотлари ва дори-дармон билан ташминланади.

Бундан ташкил, коронавирус пандемиясига қарши курашибда фойл иштирок этган, ҳаётини ҳавф остига кўйил жонбозлик кўрсатадиган оиласига ташкил, тадбirlari, ҳамширларни, кичи тибий ҳодимларни ва ҳайдосчиларни бир марталик моддий ёрдам кўрсатадиган учун 100 миллиард сўм ахлатиди. Бунинг эвазига 26 минг оиласига моддий ахолни яхшиланади.

Юрбошимиз томонидан имзоланган Фармонга кўра икки ёштага ва 14 ёш-гача болаларига нафқа олувчи оиласига ҳамда кекса ёштади, ногиронглиги бор шахсларни моддий кўллаб-кувватлаш даражаси янада оширилиши кўзда тутилган.

МЕРОС

АСЛ ЖАВОҲИРЛАР ИЗИДАН

ЎзР ФАНИНГ Шарқшунослик институти томонидан жорий йилнинг 7 ойи давомиди 222 та қадимий китоблар, кўлёзма ва тошбосма асарлар сотиб олинди.

Собиқ иттифок даврида ва ҳатто яқин ўтмишишимизда халқ кўлини кўлёзмаларни сотиб олишига ўтибор йўқ эди. Давлат томонидан маблаг ажратилмасди. Натижада кўлёзмалар етарили баҳоландиди. Бирок 2017 йилдан бўшлаб вазият ўтарибди. Президентимиз Ш. Мирзиёев қадимий меросимига, хусусан, шарқ кўлёзмаларига кatta ўтибор қаратади. Юрбошимизнинг 2017 йил 24 майдаги ПҚ-2995 қарорига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Инновацион ривожлантиши вазирлиги ва Фанлар академияси билан ҳамкорликда ахоли кўлида сакланётган кўлёзма, тошбосма китоблар ва ҳужжатларни аниқлаша сотиб олиши ишлари йўлга кўйилди.

ЎзР ФА Шарқшунослик институти томонидан жорий йил етти ойи ичари 222 та қўлёзма, тошбосма ва турли ҳужжатларни сотиб олинди. Институтдаги махсус баҳолаш комиссияси аъзолари томонидан белгиланган пуллар шартномаси асосида Инновацион ривожлантиши вазирлигини Новартолик ғояларни кўллаб-кувватлаш жамгармаси томонидан фуқароларнинг ҳисоб-жамгармаларига ўтиказиб берилди.

Шуни таъкидлаш лозимки, ҳозирги кунларда ҳам ўтмишидан қолган кўлёзма ва тошбосма асарлар халқ кўлида сакланниб келмоқда. Уларни сотиб олиш, етарили баҳолаш ва Инститutu fondiga жалб этиш олдинда турган мухим вазифалардан биридир. Шу соҳада етарили ишлар олиб оларни мактабадан киритади. Шу соҳада ҳар кандай қадимий китобларни сотиб олиб оларни мактабадан киритади. Шу соҳада ҳар кандай қадимий китобларни сотиб олиб оларни мактабадан киритади.

Жорий йилдаги институт томонидан сотиб олинган кўлёзма, тошбосма ва кўлёзма ҳужжатларнинг 82 таси кўлёзма, 84 таси тошбосма ва қолтаглари турли мавзулардаги қадимий ҳужжатларdir. Кўлёзма ва тошбосма асарлар фаннинг ҳар хил соҳаларига оид.

ТАДБИР

Марказий Осиё давлатлари экспертлари учрашуви

Ташкил ишлар вазирлиги матбуот хизматининг билдиришича, Марказий Осиё мамлакатлари Ташкил ишлар вазирликларининг маркибий бўлинмалари раҳбарлари даражасида наебатдаги эксперtlar учрашуви видеоконференция шаклида бўлиб ўтди.

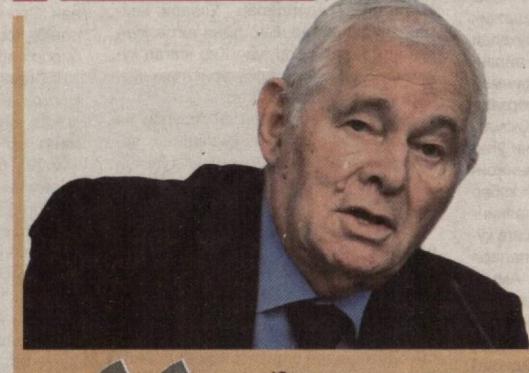
Онлайн тарзда ўтган мазкур учрашува 2019 йил ноябрь ойида Тошкент шаҳrida ўтказилган. Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг иккичи Маслаҳat учрашуви чигда ёршилган келишувларнинг амалдаги натижалари мухокама қилинган.

Шунингдек, Марказий Осиё давлатлари Президентларининг 2020 йили Киргизистонда бўлиб ўтадиган наебатдаги саммитда қабул қилиниши реjalashchiлаштираётган ҳужжатлар лойихада юзасидан фикр алмашиди.

Ўз мухбиримиз.

ШУНДАЙ ДЕДИ

Леонид РОШАЛЬ,
Россия Миллий тиббиёт
палатаси президенти,
Болалар тиббий тез
ёрдам ҳиургияси ва
травмотологияси илмий
текшириш институти
президенти, тиббиёт
фанлари доктори:

... Юзага келган вазиятни таҳжил қилар эканман, тушуняпманки, бу биологик уруш. Мазкур вирус инсон томонидан яратилди, демоқчи эмасман. Бундай дейишига етарили ассолас үйқ, колаверса, мен вирусолог ҳам эмасман. Бироқ бу соглиқни сақлаш тизими мустаҳкамлигини, шунингдек, мамлакатини биологик мудофаасини синондан ўтказиш ҳамдир.

ЛУҚМА

ҲАЙКАЛЛАР ВА ҲАЙРАТЛАР

Собиқ шўрлар даврида юртимизнинг катта-ю кичик шаҳарлари, туман марказлари-ю ҳатто қишлоқлардаги хўжалик идоралари, мактаблар ва боғга ҳөвлиларигача "буюк пролетариат"нинг "доҳийаси" Ленин ҳамда Маркс, Энгельснинг турли ўлчамдаги ҳайкаллари, бюстлари билан тўлиб кетган эди. Бу биргана бизда эмас, собиқ иттифок республикаларининг барча ҳудудларида ахолдаги эди. Аслида бу сиёсат ўз ўргурни мустаҳкамлигини сақлаш, қўдратини намоиш қилиш учун собиқ "Марказ" томонидан юртимизнинг мағкураеиши ўзга нарса эмасди.

Шунингдек, тегишили ташкиллар, идоралар, ўқув юртларига номлари берилган қизил большевиклардан Фрунзе, Дзерженский, Ворошилов, Куйбышев, Жданов ва бошча чекистларнинг шўрлар, бюстлари билан қолгандан кўздан кечириллар, атрофи кўкаламзорлаштирилиб, анвойи гуллар экилади.

Хўш, нега ҳайкаллар катта шаҳарлар, туман ва бошқа марказларда, яъни одамлар кўп тўпланинг жойларидан кад ростлаганди. Ҳатто, баъзи ҳайкалларининг ҳайкаллари бронздан ясалаб ўрнатилларди. Одамлар-чи, қўравериб ўрганиб қолгандан бора-бора бунга ўтибор ҳам бермай қўйсанданди. Эхх-е, бу ҳайкалчилтика қанчадан-қанча мағлоб суорурилмасди!

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, деярли ҳар йилги шанбалик ва турли расмий тадбирлар, байрамлардан ҳайкаллар кўздан кечириллар, атрофи кўкаламзорлаштирилиб, анвойи гуллар экилади.

Хўш, нега ҳайкаллар туман марказларидан кад ростлаганди. Ҳатто, баъзи ҳайкалларининг ҳайкаллари бронздан ясалаб ўрнатилларди. Одамлар-чи, қўравериб ўрганиб қолгандан бора-бора бунга ўтибор ҳам бермай қўйсанданди. Эхх-е, бу ҳайкалчилтика қанчадан-қанча мағлоб суорурилмасди!

Шу тарика мамлакатимизнинг шаҳарларида, обод мансилларида, хиёблонларда, сайилпохларда милилатимиз улуглари ҳайкалларидан ҳад олди. Ҳайкалларининг ҳайкалларининг ўзига хос дид ва маҳорати билан бунёд этилган ҳайкаллар, албатта, бир-бирини тақрорламайди.

Шу тарика мамлакатимизнинг шаҳарларида, обод мансилларида, хиёблонларда, сайилпохларда милилатимиз улуглари ҳайкалларидан ҳад олди. Ҳайкалларининг ҳайкалларининг ўзига хос дид ва маҳорати билан бунёд этилган ҳайкаллар, албатта, бир-бирини тақрорламайди.

Аммо... Мустақилларимизнинг дастлабки илларидан шаҳар ва туман марказларидан айрим "миллат-севар" ҳайкалтарошлар шомонидан шаҳар ва туман марказларидан айрим улуг зотлар шарафига шошмашошарлик билан ўрнатилган баъзи бир ҳайкаллар палапатлар ишланганни, ҳалигача ўтиборсиз эканлиги дилингни хира қилилди.

Масалан, Тошкент вилоятининг Чирчиқ шаҳри 8-кичик шаҳарчасидайди буюк дарబор араби, моҳир саркарда бобо-миз Захириддин Муҳаммад Бобур номи берилган хиёблонга ҳар гал борганимда, у ерда ўрнатилган Бобур бобомизнинг ҳайкали дикжатимни тортади.

СИНОВЛИ КУНЛАР

Кўтаринки кайфият хотиржамлик кафолати

Аллоҳ таоло ўз бандаларига беҳисоб неъматларни тухфа этар экан, уларнинг шукрни адо этмоқлика буюради. Буену гинчлиқ-осоиштапли, эркин ва фаровон ҳәйтга шукрана келтириш, унинг қадрига етиши, инсонийликнинг олий зийнатидир.

Халқимиз ҳам бутун дунё ахли каби коронавирус пандемияси билан боғлиқ мушук вазияти бошидан кечирмоқда. Қараш кенг Аллоҳ таоло муқаддас Куръони қаримда инсонларни масъулияти синон кунларида сабр ва қоноатли бўлишига даъват этиб, "Албатта, қийинчилк билан бирга енгиллик ҳам бордир", деб марҳаммад қўлган. Жуда жуда кўпинларига бардosh берган халқимиз ўзининг метин иrodasidан билан албатта, мана шундай синовлардан ҳам эсон-омон ўтишига ишонамиз. Зеро, ҳар кандай ташвиш ортидан кувончила ва ёшон кунлар келишига доимо умид билан яшаганимиз. Ислом таълимотида неъматларга шукр қилиш улуг фазилат ва ююри даража экани алоҳида қайд қилинади. Шу ўринда шукроналик сўзининг лугави маъносига эътибор қаратадиган бўлслас, "шукрана" арабча сўз бўлиб, миннатдорлик, ташакур, рахмат айтиши, қоноат ва мамнунлик деган маъноларни англатади. Ўз навбатida шукроналик, энг аввали, инсонни нафсадан тайшига, қоноат ва сабр-бардоши бўлишига унайди. Зеро, яратган Аллоҳ бизларга ато этани беҳисоб неъматларни ёдда тутиш, уни ўз вақтида қадрлай олиш, борига шукр қилиш ўша неъматларнинг давомийлиги сабаб бўлади.

Мамлакатимизда кейинги йилларда амалга оширилаётган жадал ислоҳотлар ўзининг кўлами, шиддати ва кенг қамрови билан нафақат юртдошларимиз, балки ҳорижник сиёсатчи ва мутахассисларни ҳам эътиборини ўзига жалди этмоди. Бугун Президентимиз Шавкат Мирзиёев раҳбарлигидаги олиб бораилаётган мамлакатимиздаги янгилиниш ва янгича ислоҳотлар ҳақида жаҳон ҳамжамиятида "Янги Ўзбекистон" деган избора ҳаётимиздаги кириб келди. Бу юртимиздаги ўзгаришларга бериладиган муносиб баҳодир.

Президентимиз томонидан: "Бу – ҳаёт синовларида тобланган, сўзида қатъий турдагидан, ишининг кўзини биладиган, меҳнаткаш, мард ва матонатли ҳалқимизнинг турмуш шароитини яхшилаш, ҳалқимиз фаровонлигини ошириш доимо эътиборимиз марказида бўлади", деб қатъий ишонч билан айтилди.

Бир сўз билан айтилганда, шукроналик ҳисси инсон зиётидан бўлиб, у инсон ҳаётига яндади-янгирилган кувончинлар баҳишда этиб, у инсонни яхши томонга ўзгаришлари. Бугун ҳаётининг мана шундай синовли кунларида юртимизда қийинчилклардан кўркмай, ўз куч-тадбирини жамият тараққиети учун сарфлашни ўзининг муқаддас бўрги сифатидаги хис эътиған ҳам бир ва тандоншизининг хизматлари, айниқса, тасхисга сазовордир. Маълумотларга кўра, юртимизда коронавирусга қарши кураш тадбирларига Республика бўйича 16 мингта якин тибиёт ходими жалб этилган.

Шифокорларнинг айтишича, пандемия тарқалишининг олдини олиш, бу оғифни енгизишкада масофа сақлаш энг самарали воситадир. Бугунга кунда барчук ва воситалар, маблагъ ва ресурслар хасталик кенг тарқалишининг олдини олиш, вирус билан касалланганларни талабфарлариз, бутун мамлакатнинг санитария-эпидемиология холатини барқарорлаштиришга йўналтирилган. Мана шундай синовли кунларда ўз соглиги, ҳаётини гаровга кўйиб, Ватан, ҳалқ учун хизматга бел болганин тибиёт соҳасининг фидойиларига ҳар қанча раҳмат десак арзиди.

Мансур МУСАЕВ,
Республика Маънавияти ва маърифат маркази бўлим боплиги,
сиёсий фанлари бўйича фалсафа доктори.

ДАВВАТ

КОРОНАВИРУСНИ ОНГИМИЗ, ЗАКОВАТИМИЗ ЕНГАДИ

Ростуни айтсан, "Бир бор экан, бир ўйк экан, ўтган қадим даверлардамас, ҳозирги замонда, узоқ чөт юртлардамас, ўзимизнинг Ватанда", деб бошламоқчи бўлдими, нетонгни, ўтган ўйларнинг охирида Хитойининг Ухань худудида коронавирус пандемияси авж олгани ва бутун дунёга тарқалгани эртак эмас, айни ҳақиқат-да.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев бутун дунёга таҳдид солаётган коронавирус хаевининг олдини олиш мақсадида шу ўйлар кунини ўзимизнинг Ватанда", деб бошламоқчи бўлдими, нетонгни, ўтган ўйларнинг охирида Хитойининг Ухань худудида коронавирус пандемияси авж олгани ва бутун дунёга тарқалгани эртак эмас, айни ҳақиқат-да.

Дастлабки пайтларда ҳамма карантин қоидаларига риоя ётгаётган таҳдид туюлди, коронавирус хавфи жиловлангандек таассурот ўйонди. Комиссия карантин қоидаларини аста-секин юмшади. Бироқ кўп ўтмай юртдошларимиз карантин қоидаларига қўнмила ҳосил қўлмагани сезилиб қолди. Ҳар куни коронавирусга чалинган беморлар сони 400-500 нафардан ошади. Вазияти бундан ҳам оғирлаштирилмаслик максадиди Комиссия 10 июлдан яна карантин қоидаларини кучайтириши.

Дастлабки пайтларда ҳамма карантин қоидаларига риоя ётгаётган таҳдид туюлди, коронавирус хавфи жиловлангандек таассурот ўйонди. Комиссия карантин қоидаларини аста-секин юмшади. Бироқ кўп ўтмай юртдошларимиз карантин қоидаларига қўнмила ҳосил қўлмагани сезилиб қолди. Ҳар куни коронавирусга чалинган беморлар сони 400-500 нафардан ошади. Вазияти бундан ҳам оғирлаштирилмаслик максадиди Комиссия 10 июлдан яна карантин қоидаларини кучайтириши.

Японияда коронавирус сасаллиги ўйқ демокчимасиз, фақат Япония коронавирусни жиловлаш олди демокчимиз, холос. Зеро, Япония Ухань яқинидан бўлгани учун коронавирус ўчукларидан бирор айланиси мумкин эди. Лекин японлар карантин қоидаларига қатъий амал қўлган ҳолда коронавирус жиловлаш олди. Мазъумот учун: Япония аҳолиси 127 миллиондан ошик, коронавирус сасаллиги чалинганлар сони 39 мингдан зиёд, касалликдан вафот этгандар 1013 нафар. Ҳуллас, японлар касаллик ўчиги ённида туриб, карантин қоидаларига жиддий амал қўлган ҳолда бу оғифни жиловлаш мумкинлигини амалда ислоблашди.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳақида сўзлаб берганда. Уларнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

Бундан 35 йил олдин Вьетнамда илмий сафарда бўлган дустим бу халиқнинг турмуш тарзи ҳам японларнинг ўхши.

рича, коронавирус 8 соатгача ҳавода сақланиб қолиши ва бу касалликка чалинган биргина одам кун давомида юзлаб одамларга касалликни юқтириши мумкин экан. Германиялик олимлар 8 метр масофада ҳам коронавирус юқиши мумкинлигини иммий жиҳатдан асослашди.

Ҳа, ҳали дунё олимлари коронавирусга қарши вакцина топишни йўқ. Лекин ҳар биримизда коронавирус касаллигига чалинмаслик имконияти бор. Бунинг учун жорий этилган карантин қоидаларига тўйлик риоя этиши мурасим. Чунки, бу энг самарали восита эканини японлар ҳам, ветнамликлар ҳам ислоблашди. Ҳар биримиз карантин қоидаларига амал қилиб, якнларимизни коронавирус балосидан айланып, якнларимизни коронавирус балосидан айланып, якнларимизни коронавирус жиловланшига ҳиссамизни кўйшли.

Коронавирусга қарши курашда Президентимиз Шавкат Мирзиёев таъкидлаганларидек: "Халқимизнинг онглилиги бизнинг асосий қуролимиз бўлиши керак". Дарҳакиқат, коронавирусдай кўринмас шафқатсиз ёвга қарши курашда энг ишончли қуролимиз оғимиз, заковатимиз. Бундай ишончли куролиб, якнларимизни коронавирус балосидан айланып, якнларимизни коронавирус жиловланшига ҳиссамизни кўйшли.

Японияда коронавирус сасаллиги ўйқ демокчимасиз, фақат Япония коронавирусни жиловлаш олди демокчимиз, холос. Зеро, Япония Ухань яқинидан бўлгани учун коронавирус ўчукларидан бирор айланиси мумкин экан. Германиялик олимлар 8 метр масофада ҳам коронавирус юқиши мумкинлигини иммий жиҳатдан асослашди.

Бундай ишончли куролиб, якнларимизни коронавирус жиловланшига ҳиссамизни кўйшли.

ХОТИРА

Раҳматли отам Худойкул Ҳайит ўғли ҳаёт бўлганида бу йил 80 ёшга тўйлар эди. Йиллар шамолдек бетизгин ўткаркан да... Падарим 61 ёшида вафот этди, ўшанда мен 21 да эдим.

Отамни эсласам, доим кўз ўнгимда кулиб турган чехраси гавдаланади. Тушларимда ҳам ана шу суврату сийратни кўраман. Одамохун, хушчақчак, хушфеъл, багрикенг ва ҳокисор инсон эди. Ҳафани, гинани билмас эди, назаримда. Баъзан, бир нималардан кўнгли тўлмас, "эй, капаси туласин", деб кетаверарди...

Хозир ҳам ота ва ўғил дўст бўлиши керак деган икрордаман. Падарими дустим деб би-лардим, самимий сухбатлаша олардик. Мени икодкор бўлиши у киши айтган эртаклар ун-даган. Отаминг эртаклари битмас-туган- мас хазина эди. "Чивин полвон", "Қирон ўғри", эх-хе, бир жаҳкалаб, икки чунқайб адолат та-розисини тутиб юрган номаъзни ҳаракмонинг бошидан кечирганинг қалбни остин-устун ки-ладиган дараҳада гаройиб ва қизиқарли эди. Ҳаётин ҳикоялари эса кўнглинингизда инсоннинг энг гузал фазилатидан ҳар бунед этиб кўярди. Масалан, Ҳидоят ўтрининг оти ҳақи-даги ҳикоясида отнинг садоқатини сабок қи-либ шурага сингидиради.

...У даврлар ҳар тогликинг дўстдай тул-пори бўлар, Ҳидоят ўтрининг суксурдай оти ўзидан ҳам номдор эди. Инсон ганимат, бир кун ўғри оламдан ўти-ю, инсонин, тогу тошлар ҳам қақшаб йиглади. Ҳидоят ўтргилик килтагни-йўми, аммо бор биситони одам-лар билан баҳам кўриб яшаган, йўқсилу юну-ларга гоҳ айтиб, гоҳ яшириб яхшилик қилиб эл орасида доврув топганди.

Жанозадан бир кун ўтиб, якнлари қабр бошига чиқса, Ҳидоятнинг қора байри унинг қабри устида ер телип, кўзда ёш билан тур-ганиши. Қариндошларнинг дарди икки хис-сага ошиш, йиги-сиги билан жоноворини етак-лаб уйга қаътиби. Аъза кунлари ҳам ўтиди, одамлар ҳаёт билан чалиги, айриклини унтута бошибди. Аммо ўтрининг хотини ва отнинг гам-гусаси тобора ортиби. Отни ҳар куни мозор бошидан олиб келадиган хотининг тонгача қўиздан ёш аримайдиган бўлиди. Бундан хабардор якнлар билан кунга сунгти ху-лосага келиши: "Отни сотамиз!" Бу чологон отнинг ҳаридори етти икимга ўйлиди. Узоқ-якиндан ҳаридорлар эшик қоқиб келав-риди. Тоғ ошиб келган ургутлик чавондошлар-нинг кўли баланд келиб, отни олиб кетиби: "Ўғин қайда, ўргут қайда, олисрок кеттани яхши, ўтрини хотинининг дарди тез арийди", дебди қариндошлар. Кунлар ўтиди, кунлар кетидан ой-пар ўтиди. Бир куни Ҳидоят ўтрининг қабри атрофиини тозалаб деб хотини мозор бошига чиқиби. Чиқиби-ю, ҳанг-манг қолиби. Не кўз билан кўрсизни, эти сукка ёпишиб, Ҳидоят-нинг тулпори мунглиг қабр бошида турганиши. Аёлнинг яна фиғони фалакка чиқиби, қабр-нинг турганиниң чангаллаб дод солиди. От учун йиглабдими, марҳум эри учун йиглабдими, жоноворини садоқати-ю, одамзотини тошбагир-лигидан, хуллас дардини дилидан тўкиб, кўз ўши-либди... Садоқати, вафдор, жоноворини етак-лаб келиб, отхонага бўлганди.

Бир куни отни сўраб, ургутликлар келиби. Чой-нондан сўнг аёл садоқати тулпорнинг пульни икки хисса қилиб меҳмонларнинг олдига кўйиби.

Ўнглиниклар анча ўйлар Ҳидоят ўтрининг отини қабристон ўйлуда — ё бораётганини, ё келаеттаганини кўрган экан...

Шунақа, отамнинг бу каби ҳаётин ҳикоялари, ривоятлари, айниқса, эртаклари жуда кўп эди. Туннин алламаҳизагиача печ устида кўлчиб турган пахтадан ҳар куни улушкини олиб, чигитдан ажратиб тинглаганларимиз ҳамон кечагидек ўсимдада турди. "Шажара" номли шеъримни ана шу эртакли кунларни эслаб ёзандим:

Отам айтиб берган эртаклар гоҳи, Кечалар заек берар тушмизга кириб. Балки, падаримнинг самодан руҳи Турар тафаккурим озиқлантириб.

Дилимда бир умид ўйонга сўнгра, Айни болаларим ухлар лайти — кеч. Мен эртак тўқийман, улар-чи тинаглаб, Ёлғон чўччагимга ишонмайди ҳеч.

Отам баҳтили экан, энди ўйласам, Пушти ланоҳига бир сўз кифоя. Ҳайот, мен боламга эртак сўйласам, Улар кам-кўстидан қилар ҳикоя.

Ажаб даронингдан айланай, замон, Тўкиш, тўкин-сочин — ҳаёт бедаст. Кун келиб, автолар ошиб бир довоғ, Боламни боласи сўймаса басдир...

Отамнинг ҳаётидаги кечган воқеаларнинг ўзи ҳам бир китоб бўлади. Жайра ови, улкан машинаси билан бўйлар тўдасига рупара келгани (отам кариб қирий йил ҳайдовчи бўлиб ишлаган эди), кекса тут дарахти остида ухлаб қолганида ажиналар ариқа қон оқизган, Тошкентда 1966 йилдаги зилзала кунуда кўри-чакка чалиниб касалхонада ёттани, айниқса, болаликдаги дўсти билан шўхлик қилиб, кекса тут дарахти қавагиди ўтиб, пороз ташлаб, дўстни кўз ўнгидаги фожилини вафот этгани ҳақи-даги оғрикли хотиралару кечинмалари ва уларни кино тасвирлайди кўз олдимда гавда-лантириб ҳикоя қилиб берганинг бора-билимни ўйлашга, фикрлашга, холоса қилишига ҷоғлантиради.

Бундан иккича ўйлар курган эслини кез-ларни курган эслини бузишга тўғри келди. Пах-садан кўтарилган девор шунчалик қалин эдики, уни ағдараётганинни анчагина терга белади.

"Отанг бу деворнинг лойини ён-атроф-даги болаларга эртак айтиб туттириган, белкуракда узаттирган", дер эди энам.

Ишан келасалар, "чинид-инди-ёни" айтиб, ўйнаб иккадилар, мақюн маталарни кифтини кептирилар, ҳангома айтиб кулидирарди. "Жотқан-лар", "Эшак ўди, ҳанграб" чапани ҳажвияларни қайта-қайта айтиб берарди. Баъзан ҳори-ган бўйласалар, эртак айтиб беринг, деган қисто-вимизни ўзига хос тарзда рад этардилар:

— Эй, ҳозиргина овқат еб қўйдимда, эртак-лар остида босилиб қолди. Энди бир пасдан кейин айтиб бераман, хўпми?

ОТА

Эссе

Армон бунча ўтлиғ...

Биз эса отамиз эртак айтишини кутиб бир пастда ўйкуга кетардик.

Ишга вактил отланар, қиши кунлари саҳар-лаб "такир-тукур" қўлганча ўчун пешининг кулини тозалаб, ёт ёқар, эркалаб ҳаммамизни ўйтари:

— Жотқанлар, туринглар! О, жотқанлар...

Олаларим тушдан кейин зманга рўзгор юмушига қарашар экан. Албатта, учаласи бир-бирининг жигига тегиб, жиққаму бўлар, энам қалтак тўкириб, олдига солиб куварсан. Том ёнбошидаги тоғ тирмашиган кўк тे-рак уларнинг қалтак етмайдиган манзили. Дирилаб опам ўғил боладек абжир, биринчи бўлиб дарахта тирашиб чиқиб оларкан. Тўнгич опам — Рўзигул теракнинг сал па-строғида, Марҳоба опам эса энг настida тошаркан, энам отган кесаклар Марҳоба опамга тегар, қарғаб-қарғаб юмуш билан ан-дармон кетаркан волидам. Олаларим отам ишдан келгунчина энамнинг дўйидан кўриб дарахтдан тушмас эканлар. Шомдан сўнг отамнинг овозини ўшишиб дарвозага югуран, опаларим ҳомомичиларни бўлмиси — отам билан бирга етаклашиб кириб келишарканлар.

Пешонасида яшил холи бор кекса лўли аммаси бўлар эди отамизнинг. У деярли ҳар амма ҳаёт қараша экан. Албатта, учаласи бир-бирининг жигига тегиб, жиққаму бўлар, энам қалтак тўкириб, олдига солиб куварсан. Том ёнбошидаги тоғ тирмашиган кўк те-рак уларнинг қалтак етмайдиган манзили. Дирилаб опам ўғил боладек абжир, биринchi бўлиб дарахта тирашиб чиқиб оларкан. Тўнгич опам — Рўзигул теракнинг сал па-строғида, Марҳоба опам эса энг настida тошаркан, энам отган кесаклар Марҳоба опамга тегар, қарғаб-қарғаб юмуш билан ан-дармон кетаркан волидам. Олаларим отам ишдан келгунчина энамнинг дўйидан кўриб дарахтдан тушмас эканлар. Шомдан сўнг отамнинг овозини ўшишиб дарвозага югуран, опаларим ҳомомичиларни бўлмиси — отам билан бирга етаклашиб кириб келишарканлар.

Кейин хасталаниб қолди. Шундай бўлса-да, дала шиғонига қоровул бўйича ишга кирди. Ўрта мактабни тугаллаётган Йилларим: ҳам ҳаёт қийинчилликларидан, ҳам хасталикdan кўллари кантап бўйича қолди. Доим мени ўшишга ўндар, рағбатлантира, хаёлга келган хуш орзуларидан кўнгли тогдек юксаларди. Тошкента — университетда ўхжат топшириган кетсас орзишиб кутардилар. Ўқишига кирганини ўшишиб, кўзига ёш олгандилар.

Талабалигининг илк ўйлида акам атамизни пойтахта даголатвони олиб келди.

Акам мадирорлик қилиб, отам учун, мен учун пул топдари. Бир куни у билан отамни шифо-хонадан сайра олиб чиқдик. Трамвайдага узок ҳаёл сурри, атробга бокиб, кўллари ёшланниб кетди. "Ҳа, ота", деймай мен, оғриклиридан, ўйларидан ҷалғитиш учун.

— Тошкент чиройли шаҳар, билмадим яна кўриши насиб қилармакни? — дедилар ўшанда гаммин жилмайб...

Отам билган экан. Бу Тошкентта сўнгти бор келишилари экан.

Одам якинларни ўйқотиб ҳўйшиши ҳақида бе-хос ўйлаб колса, чўлиб кетади. Аммо бу содир бўлар, тақид буна қўншиларидан ҳаёт қўйркан.

Рахматли отамнинг шоир кўнгли бор эди.

Сўнги кунларидан зманга: "Шу иккни ҳоридаланнишини ўшишиб, биринчи ташнини ташнишини сотиб олиб келиб ётади. Ташнишини ташнишини сотиб олиб келиб ётади", дебдилар. Энам кийналдилар, аммо ҳоришлини сотмади, акапларим, опаларим қарашди.

Мен дунёнинг иккичи рақамли яхши отаси!

Улар ҳайрон бўлишиади:

— Нега иккичи, биринчимас?

— Чунки дунёнинг биринчи рақамли яхши отаси унвонини менинг отам — Сизларнинг раҳматли боболарингиз забт этган!

Фарзандларим бу галимдан сўнг бироз ту-шунбут-туншумиён ўйланиб қолишиади.

Афуски, уларга боболарини кўшини насиб этман экан...

Сизларга тақдим қилаётган кўйидаги шеъри:

2001 йил падаримни сўнгти манзилга куза-

ти Тошкентта қайтганда, талабалар ётоқко-

насида ийграб топширилган бўлаларни:

— Мен дунёнинг иккичи рақамли яхши

отаси!

Ота, ҳаёт бунча бешафқат,

Умр — иккича қошинина ораси.

Лаҳзаларга муҳрланган вақт,

Наҳотки, ўйк ўзга чораси.

Тириклика хотима — ўлим!

Иўқ, бариси шунчаки бир гап.

Айрилиқка хушим ўйқ, ҳали

Елкамда қад ростплайди офтоб.

Мен дарларга ён бермам сира,

Оғрикларга хуш келмайди таъс.

Факат тунлар тортилассин хира,

Факат онлар олсин қаршилаб.

Эл ичра бир баҳтига муносиб

Кун келаётин толаман довур:

Кўк бошимини этар ҳамоя,

Ер поймада этади куллук!

Фахридин ҲАЙИТ.

ДУНЁДА НИМА ГАП?

КОРОНАВИРУС ТАҲДИДИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

АҚШдаги Жонс Хопкинс университети тарқатган маълумотга кўра, дунё бўйича коронавирус юқтирганлар сони жорий йил 3 август 556 кишига итаган. Шундан 687 минг 930 бемор вафот этган.

Энг кўп инфекция юқтириш ҳолатига АҚШда кузатилмоқда. Бу мамл

✓ МУТОЛАА

Шарқ халқлари адабиётида беш достондан иборат "Хамса" ёзигаш катта маҳорат соҳибларигина журъат этганлар. Ва саноқли муаллифлар асарларигина эътироф этилган, холос. Шунга ўхшаш ходиса Фарб адабиётида ҳам мавжӯд, хусусан, насронийлик дунёсида ёзувчи ижодининг забардаслигини белгилаша «Беш буюк китоб» («Библия»нинг дастлабки бешта китобига ишора тимсолида) тушунчаси, анъанаси шакланган.

Шу маънода, Фёдор Достоевский «Беш буюк китоб» – «Жиноят ва жазо», «Телба», «Киморбоз», «Иблислар» ва «Ака-ука Карамазовлар» романларини яратган буюк ва бетакрор адаби сифатида нафақат рус адабиёти, балки жаҳон адабиётида ўз юксак ўрни ҳамда мавжөяга ёзувчи ҳисобланади.

Ф.Достоевский ижодига мансуб «Беш буюк китобига» киручи, мазкур йирик асарлар романнавислини маҳаллини сифатидан изчил ва изма-из ёзилган, холос. Шунга ўхшаш ходиса «Фарб адабиётида ҳам мавжӯд, хусусан, насронийлик дунёсида ёзувчи ижодининг забардаслигини белгилаша «Беш буюк китоб» («Библия»нинг дастлабки бешта китобига ишора тимсолида) тушунчаси, анъанаси шакланган.

Шу маънода, Фёдор Достоевский «Беш буюк китоб» – «Жиноят ва жазо», «Телба», «Киморбоз», «Иблислар» ва «Ака-ука Карамазовлар» романларини яратган буюк ва бетакрор адаби сифатида нафақат рус адабиёти, балки жаҳон адабиётида ўз юксак ўрни ҳамда мавжөяга ёзувчи ҳисобланади.

Ф.Достоевский ижодига мансуб «Беш буюк китобига» киручи, мазкур йирик асарлар романнавислини маҳаллини сифатидан изчил ва изма-из ёзилган, холос. Шунга ўхшаш ходиса «Фарб адабиётида ҳам мавжӯд, хусусан, насронийлик дунёсида ёзувчи ижодининг забардаслигини белгилаша «Беш буюк китоб» («Библия»нинг дастлабки бешта китобига ишора тимсолида) тушунчаси, анъанаси шакланган.

Камина кўп йиллар мобайнида «Машхур юрист-адаби» туркумининг китоблагимга мавжӯтум тўплаш асанисида Ф.Достоевскийнинг ѓаёт ва ижоди ўйлини қайта-қайта синчилди ўрганишига тўғри келди. Ваҳоланки, гоҳтада машҳур ва за-бардасад адиб ўйхуқ соҳаси бўйича ўч керада таълим олмаган ва бу йўйанида ҳеч қаҷон шишимаган. Шунга қарамай, у жаҳончининг манамен деган юрист-адабиаридан кўра кўпроқ ўхуқий мавзуда таҳлили-тадқики асарлар ёзган ҳамда юрискепденцининг бир катор мураккаб ма-салаларини бадий талиқи килишида мисливиз муввафқиятида ёришган.

Малзумки, ижодий фаолиятини 1844 йилда бошлаган Ф.Достоевский хўрланган, ижтимоий адаптосизлиги маҳкум бўлган «кинича одамлар» кисмати хижоқ килинган илк асари – «Камбагаллар» («Бечора одамлар») романи орқали 1846 йилдан адиб ўйнамлини таъбиорини қозонган. Сўнгра у «Кибаддоша» (1846) ва «Оқ тунлар» (1848) ёқсаларини ҳам ижтимоий мавзуга багишланган.

Езувчи ўша даврда Россиядаги Н.Доброполов, В.Белинский каби демократ зиёлилар тарзида ёзган инклибий гояларга маҳкум бўлган. 1847 йилдан рус инклибочи ва утолик-соаличи М.Петрашевский тўғрагига фалон китанишиб, хўслий (утопик) социализм госини кўл-лаб кувватланаган.

Оқибатда навқирон ёзувчи мавжуд давлат тузумини куч ишлатиш ўйли билан ўзгаририша ҳаракат килгандида айланниб, 1849 йили ўйим жасошиб ҳукм ётилган. Нуғузли давлат ва жамоат араббларининг арадлашувидан сўнг подшо Александер II ўйим жасошини 4 йиллик карта таъсилади.

Адиб киборлар дунёсида ўз ўринин топа олмаган, маъсум ўй-фиркалари билан «тепба» деб ном олган князъ Мишикин

ётироф этган: «Буюк асар таржимони И.Гафуров «Жиноят ва жазо» романни устидаги олижондан меҳнат қилишдан бошқа ҳам қандай иш билан шугулланмаганида ҳам адабиётимиз тархишида муносиб ўриннан галлашга ҳақли бўлардин».

«Беш буюк китоб» туркумининг иккinci китоби – «Телба» романи Шекспир ва Сервантес гояларининг омиҳатси, янги шароитда, янги макон ва замонда ривожлантирилган, янги бадий инсониятилар. Достоевский қарашибарни билан бунед этилган салмоқли адабий дуроднадир.

Бу асар 1968-69 йилларда анча кийинчиликав билан дуне юзини курган. Достоевский табиби билан айтилганда, «Ахид бир эзгу каблни, пок одамини тасвирилаш нияти анчадан бери мени кийин юрибди. Айниқса, бизнин замонда бундан ҳам мушкүрк иш бўлмаса кера».

Адиб киборлар дунёсида ўз ўринин топа олмаган, маъсум ўй-фиркалари билан «тепба» деб ном олган князъ Мишикин

ношири Степловский билан тузилган киска муддатли шартномани тезор, бажардан астойдил интилганини муҳлислардан дарялини яшириб ва хаслупшаб ўтирган.

Шунга қарамай, ашаддий қиморбозининг руҳиятини тасвирилаш учун айнан Достоевскийнинг ўзи киришагани адабиётни юзини топсанда, янги макон ва замонда ривожлантирилган, янги бадий инсониятилар. Сурʼонида, қарашибарни билан бунед этилган салмоқли адабий дуроднадир.

Ингилоблари, жаҳон урушлари, тўрчаликлари билан бўйруқблозика асосланган деъзумлари ва «демократия»лари, шахсга сийнинлари, оммавий қатагонлари ва ҳоказолар бўлган XX асрнинг тархиши тажрибаси нуткан назаридан биз кўп жиҳатдан унинг беопен голвий-фалсафий ва диний-аклойиқ терарнини англган ҳолда, «Иблислар» романига янгича ёндашамиз.

Гап шундаки, Достоевский хәлэлида этилган, тасавурида пишитилган ва дастава «Рўзгентурбург» деб номланши мулжалланган мазкур романни козога тушириши керак бўлган, аммо бунга на им-

Адабий ва маънавий ҳаётимизда улкан воқеа юз берди: «Беш машҳур китоб», деб эътироф этилган асарлар тўласича ўзбек тилида нашрдан чиқди!

БЕШ БУЮК КИТОБ

ёки таниқли адабиётшунос олим ва хассос таржимон
Иброҳим Гафуров – Фёдор Достоевский тимсолида

образини яратиш орқали ўзининг ана шу максадига ёришган. Аслида ҳам, «Кінзъ Мишикин – «ҳақиқат изловчи», юксак гоялар соҳиби бўлган, қалби norasta, ўй-ниятлари бокира шахс. У покин ва шафқат тимсоли, болаларча содда ва бегубор одам»⁴.

ТЕЛБА

Ўз даврига хос ахлоқий-фалсафий қарашлар имкон қадар теран акоэтирилган бу романни адибинг ўзи ниҳоятида ардакланган, севгян. Бинобарин, Достоевский «Телба»нинг кораламапарини кўлтиклилаб, Гарбий ва Жанубий Европани кеъз чиқкан, гоҳ Швейцарида, гоҳ Германияда, гоҳ эса юқшили Италиядага ўзини шаҳидига бўлган ўйнамлини таъсилади.

Шу тарика ўша пайтда кирк ўшлардан ошган адиб ёндигина йигирма ўзини қолаланган муддатдан бир о‘лидин. 1866 йил 29 октябрда тугалланган. 1867 йил 15 февралда машҳур ёзувчи билан стенографистка ёланнича ташнишига ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Улар адибинг вағотига қадар, 1881 йилгача бирга юзини ташнишига ўзини топсанда, янги кийин юрибди.

Анна Сниткина Достоевскийнинг учинчи турмуш бўлган. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Сўнгда адиб ёндигина 22 ёшга ҳадам кўйган Аполинария Сусловдан мухаббат этилган. Аниа Сниткина Достоевскийнинг учинчи турмуш бўлган. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Сўнгда адиб ёндигина 22 ёшга ҳадам кўйган Аполинария Сусловдан мухаббат этилган. Аниа Сниткина Достоевскийнинг учинчи турмуш бўлган. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Романнинг ўзи ўтилганда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни севиб юздан волалик аёлнинг ўзи ўтилгандан сўнг бир ярим йил ўтиб, 1857 йил 6 февралда у билан никоҳга кирган. Бу турмуш уч ўйтингина дароидан ёзган.

Оригинални ўзини топсанда, янги кийин юрибди. Адиб дастлаб шахар мансабдорларидан бир бўлмиш Исаевнинг хотини Мария Дмитревнанинни

АСЛ ЖАВОХИРЛАР ИЗИДАН

ЎЗРФА Шарқшунослиқ институти томонидан жорий йилнинг 7 ойи давомида
222 та қадимий китоблар, қўлъезма ва тошбосма асарлар сотиб олинди

- 1 Тасаввур ҳосил қилиш учун мавзуларни кўйидагича кўрсатиш мумкин:
2. Қуръони карим;
3. Фирқ (Ислом хукукшунослиги);
4. Қоюд;
5. Қуръон тафсирлари;
6. Фалсафа;
7. Мантлик (логика);
8. Илоҳийёт;
9. Ислом тарихи;
10. Наха (араб тили грамматикаси);
11. Адабийёт;
12. Калом илми;
13. Тасаввув;
14. Табобат;
15. Турли маъмузъалар;
16. Қадимий ҳуҗжаклар.

Маълумки, ўтра Осиёда китобларни тошбосма усулида босиси борул бўлганинг чархи бутун Шарқ оламида китоблар кўпчиликтада. Бу соҳада стук хоттоллар этишиб чиқарсанга китоб кўчирилган. Сотиб олинган қўлъезма китоблар хоттолининг наса на насталикни хотталрида кўчирилган бўйи, хотталарининг чирийи ёки хуњук кўчирилши, муконалирларидан бадий бозеклар, матнинг жадвалга олинишни, тилла суви сийлатилиши билан бир-биридан фарқ қиласди. Улар хотталарини тадрости, көрдера кўчирилгани, ким томонидан кўчирилган на маъзусининг дикката сазоворига билан ўз кимматига эга. Мазкур қўлъезмаларнинг қадимийлари XVII-XVIII асрлар мансуб бўйи, энг сўнгтилари XIX асрда таалуқларид. Шулардан алғир мавзулардаги қўлъезмаларнинг аҳамияти хусусида тўхтамоқимиз.

Фирқий (ислом хукукшунослиги) асарлар. Сотиб олинган қўлъезмалар ичидаги энг кўпини фирқий асарлар ташкил этиди. Чунки, ўтишида давлат асарини фирқий асарлар асосида бошқарилган. Ҳозирда ҳам ўзбекистон диний идорасида Муфтият бўлими бўйи, одамлар орасидаги юз берган диний масалаларни шу асарлар асосида халқ қиласидар. Фирқа оид ўнлаб асарлар ёзилган, улардан энг мавзухи Бурхониддин ал-Маргиноний.

Мазкур рўйхатга қарайдиган бўлсал, уларнинг ичida "Мұхтасар ул-виқоя" ("Виқоя") асарининг кискартаси мисбатан кўлпинги кўрамис, яъни саккизтани ташкил қиласди. Бу асарларнинг нима учун сотиб олинганга ва кимматини бўлди килимас. XIV асрда яшаган Бурхониддин Махмуд ал-Маргиноний "Ҳидоя" китобига шарҳ ёзиб, уни "Виқоя" оид ур-ривия фасоли ал-Ҳидоя" ("Ҳидоя"нинг масалаларини химоя киливчи китоб) деб атади. Орадан бирор вакт ўтгач, унинг кўлида тавлиғи олган набрасидан Убайдуллоҳ ибн Масъуд бўйида ёзган "Виқоя" асарини кискартириб, "Ан-Нуқса Мұхтасар ал-Виқоя" ("Виқоя"нинг танлаб олингандар) китобини ёзди. Унинг кўлини киливчи китоб" деб атади. Орадан бирор вакт ўтгач, унинг кўлида тавлиғи олган набрасидан Убайдуллоҳ ибн Масъуд бўйида ёзган "Биғор" асарини кискартириб, "Ан-Нуқса Мұхтасар ал-Виқоя" ("Виқоя"нинг танлаб олингандар) китобини ёзди. Унинг кўлини киливчи китоб" деб атади. Орадан бирор вакт ўтгач, унинг кўлида тавлиғи олган набрасидан Убайдуллоҳ ибн Масъуд бўйида ёзган "Ҳидоя" асарини ёзди.

Сотиб олинган бошқа фирқий асарлар ҳам ўз кимматига эга.

Маълумки, ўтишида ҳар бир мусулмон эга бўлишини истаган энг мўкаддас китоблардан бира Куръони карамидир.

XIX асрнинг ўрталарида, минг тиллар давомида Куръони карами факат кўлда кўчирилган. Унинг иккагина юзга яхши нусхалари ўзР. ФА. Шарқшунослиқ институти фондида сакланмоқда.

Уларнинг энг қадимийи IX асрда мадрасаларда асосий дарслик сифатида ўқитилган ва ёдлатилган. "Мұхтасар"ни билмаган киши ҳадисларни сакланмоқда.

"Мұхтасар"нинг институтизим соғи олган нусхалари ҳар бир ўз кимматига эга. Унинг нусхалари кўп экани асарнинг кимматини билдириди. Ҳар бир сотиб олинган нусхасида яхши, кайсан асрда кўчирилгани, ким томонидан кўчирилган, кўчирилган жойи билан ислом фирқушунослиги тарихини ёритишида кимматига эга.

Сотиб олинган кўлъезмалар ичидаги Ислом фирқушунослигининг сultonи Бурхониддин ал-Маргинонийнинг (ватофи 1974). "Ҳидоя" асари ҳам мавжуд. Бу асар Бuxорoda бундан иккиси ўз ил аввалиннан. Мұхтасар яхши сакланган. Унинг кўлини киливчи китобига шарҳ ёзиб, уни энда сакланган. Унинг нусхалари ҳам жуда кам эди. Сотиб олинган бу нусхаси фондимизни янада бойитига хизмат қиласди. Муаллиф охирда бу иккиси асосида "Ҳидоя" асарини ёзган.

Сотиб олинган бошқа фирқий асарлар ҳам ўз кимматига эга.

Маълумки, ўтишида ҳар бир мусулмон эга бўлишини истаган энг мўкаддас китоблардан бира Куръони карамидир.

XIX асрнинг ўрталарида, минг тиллар давомида Куръони карами факат кўлда кўчирилган. Унинг иккагина юзга яхши нусхалари ўзР. ФА. Шарқшунослиқ институти фондида сакланмоқда.

Уларнинг энг қадимийи IX асрда мадрасаларда асосий дарслик сифатида ўқитилган. "Мұхтасар"ни билмаган киши ҳадисларни сакланмоқда.

"Мұхтасар"нинг институтизим соғи олган нусхалари ҳар бир ўз кимматига эга. Унинг нусхалари кўп экани асарнинг кимматини билдириди. Ҳар бир сотиб олинган нусхасида яхши, кайсан асрда кўчирилгани, ким томонидан кўчирилган, кўчирилган жойи билан ислом фирқушунослиги тарихини ёритишида кимматига эга.

Сотиб олинган кўлъезмалар ичидаги Ислом фирқушунослигининг сultonи Бурхониддин ал-Маргинонийнинг (ватофи 1974). "Ҳидоя" асари ҳам мавжуд. Бу асар Бuxoroda бундан иккиси ўз ил аввалиннан. Мұхтасар яхши сакланган. Унинг кўлини киливчи китобига шарҳ ёзиб, уни энда сакланган. Унинг нусхалари ҳам жуда кам эди. Сотиб олинган бу нусхаси фондимизни янада бойитига хизмат қиласди. Муаллиф охирда бу иккиси асосида "Ҳидоя" асарини ёзган.

Сотиб олинган бошқа фирқий асарлар ҳам ўз кимматига эга.

Маълумки, ўтишида ҳар бир мусулмон эга бўлишини истаган энг мўкаддас китоблардан бира Куръони карамидир.

XIX асрнинг ўрталарида, минг тиллар давомида Куръони карами факат кўлда кўчирилган. Унинг иккагина юзга яхши нусхалари ўзR. ФА. Шарқшунослиқ институти фондида сакланмоқда.

Уларнинг энг қадимийи IX асрда мадрасаларда асосий дарслик сифатида ўқитилган. "Мұхтасар"ни билмаган киши ҳадисларни сакланмоқда.

"Мұхтасар"нинг институтизим соғи олган нусхалари ҳар бир ўз кимматига эга. Унинг нусхалари кўп экани асарнинг кимматини билдириди. Ҳар бир сотиб олинган нусхасида яхши, кайсан асрда кўчирилгани, ким томонидан кўчирилган, кўчирилган жойи билан ислом фирқушунослиги тарихини ёритишида кимматига эга.

Сотиб олинган кўлъезмалар ичидаги Ислом фирқушунослигининг сultonи Бурхониддин ал-Маргинонийнинг (ватофи 1974). "Ҳидоя" асари ҳам мавжуд. Бу асар Бuxoroda бундан иккиси ўз ил аввалиннан. Мұхтасар яхши сакланган. Унинг кўлини киливчи китобига шарҳ ёзиб, уни энда сакланган. Унинг нусхалари ҳам жуда кам эди. Сотиб олинган бу нусхаси фондимизни янада бойитига хизмат қиласди. Муаллиф охирда бу иккиси асосида "Ҳидоя" асарини ёзган.

Сотиб олинган бошқа фирқий асарлар ҳам ўз кимматига эга.

Маълумки, ўтишида ҳар бир мусулмон эга бўлишини истаган энг мўкаддас китоблардан бира Куръони карамидир.

XIX асрнинг ўрталарида, минг тиллар давомида Куръони карами факат кўлда кўчирилган. Унинг иккагина юзга яхши нусхалари ўзR. ФА. Шарқшунослиқ институти фондида сакланмоқда.

Уларнинг энг қадимийи IX асрда мадрасаларда асосий дарслик сифатида ўқитилган. "Мұхтасар"ни билмаган киши ҳадисларни сакланмоқда.

"Мұхтасар"нинг институтизим соғи олган нусхалари ҳар бир ўз кимматига эга. Унинг нусхалари кўп экани асарнинг кимматини билдириди. Ҳар бир сотиб олинган нусхасида яхши, кайсан асрда кўчирилгани, ким томонидан кўчирилган, кўчирилган жойи билан ислом фирқушунослиги тарихини ёритишида кимматига эга.

Сотиб олинган кўлъезмалар ичидаги Ислом фирқушунослигининг сultonи Бурхониддин ал-Маргинонийнинг (ватофи 1974). "Ҳидоя" асари ҳам мавжуд. Бу асар Бuxoroda бундан иккиси ўз ил аввалиннан. Мұхтасар яхши сакланган. Унинг кўлини киливчи китобига шарҳ ёзиб, уни энда сакланган. Унинг нусхалари ҳам жуда кам эди. Сотиб олинган бу нусхаси фондимизни янада бойитига хизмат қиласди. Муаллиф охирда бу иккиси асосида "Ҳидоя" асарини ёзган.

Сотиб олинган бошқа фирқий асарлар ҳам ўз кимматига эга.

Маълумки, ўтишида ҳар бир мусулмон эга бўлишини истаган энг мўкаддас китоблардан бира Куръони карамидир.

XIX асрнинг ўрталарида, минг тиллар давомида Куръони карами факат кўлда кўчирилган. Унинг иккагина юзга яхши нусхалари ўзR. ФА. Шарқшунослиқ институти фондида сакланмоқда.

Уларнинг энг қадимийи IX асрда мадрасаларда асосий дарслик сифатида ўқитилган. "Мұхтасар"ни билмаган киши ҳадисларни сакланмоқда.

"Мұхтасар"нинг институтизим соғи олган нусхалари ҳар бир ўз кимматига эга. Унинг нусхалари кўп экани асарнинг кимматини билдириди. Ҳар бир сотиб олинган нусхасида яхши, кайсан асрда кўчирилгани, ким томонидан кўчирилган, кўчирилган жойи билан ислом фирқушунослиги тарихини ёритишида кимматига эга.

Сотиб олинган кўлъезмалар ичидаги Ислом фирқушунослигининг сultonи Бурхониддин ал-Маргинонийнинг (ватофи 1974). "Ҳидоя" асари ҳам мавжуд. Бу асар Бuxoroda бундан иккиси ўз ил аввалиннан. Мұхтасар яхши сакланган. Унинг кўлини киливчи китобига шарҳ ёзиб, уни энда сакланган. Унинг нусхалари ҳам жуда кам эди. Сотиб олинган бу нусхаси фондимизни янада бойитига хизмат қиласди. Муаллиф охирда бу иккиси асосида "Ҳидоя" асарини ёзган.

Сотиб олинган бошқа фирқий асарлар ҳам ўз кимматига эга.

Маълумки, ўтишида ҳар бир мусулмон эга бўлишини истаган энг мўкаддас китоблардан бира Куръони карамидир.

XIX асрнинг ўрталарида, минг тиллар давомида Куръони карами факат кўлда кўчирилган. Унинг иккагина юзга яхши нусхалари ўзR. ФА. Шарқшунослиқ институти фондида сакланмоқда.

Уларнинг энг қадимийи IX асрда мадрасаларда асосий дарслик сифатида ўқитилган. "Мұхтасар"ни билмаган киши ҳадисларни сакланмоқда.

"Мұхтасар"нинг институтизим соғи олган нусхалари ҳар бир ўз кимматига эга. Унинг нусхалари кўп экани асарнинг кимматини билдириди. Ҳар бир сотиб олинган нусхасида яхши, кайсан асрда кўчирилгани, ким томонидан кўчирилган, кўчирилган жойи билан ислом фирқушунослиги тарихини ёритишида кимматига эга.

Сотиб олинган кўлъезмалар ичидаги Ислом фирқушунослигининг сultonи Бурхониддин ал-Маргинонийнинг (ватофи 1974). "Ҳидоя" асари ҳам мавжуд. Бу асар Бuxoroda бундан иккиси ўз ил аввалиннан. Мұхтасар яхши сакланган. Унинг кўлини киливчи китобига шарҳ ёзиб, уни энда сакланган. Унинг нусхалари ҳам жуда кам эди. Сотиб олинган бу нусхаси фондимизни янада бойитига хизмат қиласди. Муаллиф охирда бу иккиси асосида "Ҳидоя" асарини ёзган.

Сотиб олинган бошқа фирқий асарлар ҳам ўз кимматига эга.

Маълумки, ўтишида ҳар бир мусулмон эга бўлишини истаган энг мўкаддас китоблардан бира Куръони карамидир.

XIX асрнинг ўрталарида, минг тиллар давомида Куръони карами факат кўлда кўчирилган. Унинг иккагина юзга яхши нусхалари ўзR. ФА. Шарқшунослиқ институти фондида сакланмоқда.

Уларнинг энг қадимийи IX асрда мадрасаларда асосий дарслик сифатида ўқитилган. "Мұхтасар"ни билмаган киши ҳадисларни сакланмоқда.

"Мұхтасар"нинг институтизим соғи олган нусхалари ҳар бир ўз кимматига эга. Унинг нусхалари кўп экани асарнинг кимматини билдириди. Ҳар бир сотиб олинган нусхасида яхши, кайсан асрда кўчирилгани, ким томонидан кўчирилган, кўчирилган жойи билан ислом фирқушунослиги тарихини ёритишида кимматига эга.

Сотиб олинган кўлъезмалар ичидаги Ислом фирқушунослигининг сultonи Бурхониддин ал-Маргинонийнинг (ватофи 1974). "Ҳидоя" асари ҳам мавжуд. Бу асар Бuxoroda бундан иккиси ўз ил аввалиннан. Мұхтасар яхши сакланган. Унинг кўлини киливчи китобига шарҳ ёзиб, уни энда сакланган. Унинг нусхалари ҳам жуда кам эди. Сотиб олинган бу нусхаси фонд